

QASHQADARYO VILOYATI KOSON TUMANI TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH UCHUN YO'NALTIRILGAN MABLAG'LAR MIQDORI

*Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
Moliya fakulteti MMT 89- guruh talabalari
Mamatqulov Dostonbek, Ochilov Bexruz, Rahmatov Sardor*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Qashqadaryo viloyati Koson tumani tashabbusli byudjetlashtirish loyihalari doirasida ayrim tahliliy masalalar bayon qilinadi. Jumladan, tashabbusli byudjetlashtirish uchun yo'naltirilgan mablag'lar, amalga oshirilgan loyihalar, fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'lari shakillanish manbalari va amalga oshirilgan loyihalar tahlilini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: Tashabbusli byudjet, taklif bildirish, mablag' ajratish, moderizatsiya, g'olib loyihani aniqlash, ovoz berish, pudrachini tanlash, shartnoma tuzish, qoldiq mablaglar, erkin qoldiq mablag'lar, tuman byudjeti, hisobot davri

Qashqadaryo viloyati Koson tumani tashabbusli budjetlashtirish uchun 2021-2023-yillarda yo'naltirilgan mablag'lar miqdorini jadval asosida ko'rib chiqamiz.

Qashqadaryo viloyati koson tashabbusli budjetlashtirish uchun yo'naltirilgan mablag'lar miqdori(ming so'mda)

1-jadval

T/r	Ko'rsatkich nomi	2021-yil	2022-yil	2023-yil
1.	Yil boshiga qoldiq	0,0	10089,2	1416238,0
2.	Hisobot davrida "Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"ga o'tkazilgan mablag'lar	2130000,0	17915312,0	34494741,0
3.	"Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilgan	2119910,8	17675440,0	1509197,0
3.1.	Bajarilgan ishlar uchun xisobvaraqlardan moliyalashtirilgan mablag'	2099907,6	5786516.5	36750000,0
3.2.	Hisobvaraqlardagi qoldiq	20003.2	11888923.5	31694184,6
4.	"Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi"da qoldiq mablag'	10089.2	309961.2	5055815,4

Jadvalda Qashqadaryo viloyati Koson tumanidagi tashabbusli budjet loyihasiga o'tkazilgan mablag'lar va ularni yo'naltirish bo'yicha malumotlar keltirilgan. Bunda 3 yil davomida o'tkazilgan mablaglarining o'sishini ko'rishimiz mumkin. Tashabbusli budjet loyihasiga 2021, 2022, 2023 yillarda jami 148671376 ming so'm mablag' o'tkazib berilgan. Bu mablag'lar asosan tadbirlarni moliyalashtirish, aholining turmush tyarzinini yaxshilash uchun sarflangan

Qashqadaryo viloyati Koson tumanida tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlar

Qashqadaryo viloyati Koson tumanidagi tashabbusli budjet loyihasiga o'tkazilgan mablag'lar va ularni yo'naltirish bo'yicha malumotlar keltirilgan jadvalimizda asosan 3 yil davomida o'tkazilgan mablag'ning o'sishini ko'rishimiz mumkin. Qashqadaryo viloyati tashabbusli budjet jarayoni 2021-yil 1-mavsum 851211.4 uchun ajratilgan pul mablag'lari so'mni tashkil etgan bo'lib undan 34950000, so'mni Koson tumaniga yo'naltirilgan. Shundan 2021-yilda Fuqarolar tashabbusi jamg'armasiga o'tkazilgan mablag'lar 851214 so'mni tashkil bo'lsa shundan 851211.4so'm Fuqarolar tashabbusi jamg'armasidan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilgan. Bu ko'rsatkich 2022- yilga kelib 2 barobarga oshib 1-mavsum uchun ajratilgan mablag'lar tashkil etgan bo'lib undan 4 so'mni Mirishkor tumaniga yo'naltirilgan. Shundan 9169153 so'm Fuqarolar tashabbusi jamg'armasiga o'tkazilgan. 2022-yil 2-mavsum uchun ajratilgan pul mablag'lari so'm yo'naltirilgan bo'lib, Mirishkor tumaniga 4 874 000 000so'm yo'naltirilgan va Fuqarolar tashabbusi jamg'armasidan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilgan umumiy mablag'lar 8 721 400 so'mni, 2023-yilga kelib Qashqadaryo viloyatiga 1-mavsum uchun ajratilgan summa **292 528 000 000 so'm bo'lib, tumaniga 6 983 000 000** ajratildi shundan 12287140 ming so'm Fuqarolar tashabbusi jamg'armasiga o'tkazilgan. Bundan ko'rinib turibdiki Qashqadaryo viloyati Mirishkor tumaniga ajratilgan mablag'lardan 579333 ming so'm tejab qolingan.

Tashabbusli budjet jaronida Mirishkor tumanida amalga oshirilgan tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlar haqida to'xtaladigan bo'lsak, biz ushbu jadvalda (2-jadval) orqali yillar kesimida moliyalashtirilgan takliflar soni va ularga ajratilgan mablag'lar haqida batafsil yoritib berishga harakat qildik. Ushbu jadvaldan biz 2021-yildan 2023-yillgacha bo'lgan davr oralig'ida jami nechta takliflar kiritilgan va qancha miqdorda pul mablag'lari sariflanganini ko'rishimiz mumkin.

**Qashqadaryo viloyati Koson tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida
amalga oshirilgan tadbirlar**

T/r	Tadbirlar nomi	Moliyalashtirilgan takliflar soni			Sarflangan mablag' (ming so'mda)		
		2021-yil	2022-yil	2023-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil
Jami		6	30	32	2099907,7	17675440,0	36750000,0
1.	.	1	20	30	851211.4	11045000.0	34950000,0
2.	Umumta'lim maktablarini ta'mirlash va jihozlash	0	0	0	0	0	00
3.	Maktabgacha ta'lim muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0	0	2	0	0	1800000,0
4.	Sog'liqni saqlash muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0	0	0	0	0	0
5.	Boshqa ijtimoiy soha muassasalarini ta'mirlash va jihozlash	0	0	0	0	0	0
6.	Ichimlik suvi ta'minotini yaxshilash	0	0	0	0	0	0
7.	Ko'cha chiroqlarini o'rnatish tadbirlari	2	0	0	418836,6	0	0
8.	Hududlarni tartibga keltirish (obodonlashtirish va ko'klamzorlashtirish)	0	0	0	0	0	0
9.	Boshqa tadbirlar	3	10	0	851211.4	6630440	0

Qashqadaryo viloyati Koson tumanida hisobot davrlari mobaynida mablag'lar asosan ichki yo'llarni tamirlash uchun sarflangan yani 2021- yilda 1 dona yo'l ta'mirlangan bo'sa 2023 yilga kelib 30 ta uzunligi 100 km ga yaqin ichki yo'llar tamirlangan. Va bu ishlarga budjetdan 2021 yilda 829859.7 ming so'm ajratilgan bol'sa 2023 yilga kelib 36750000.0 ming so'm pul mablag'lari ajratilgan. Shuningdek

loyihalar ijrosi doirasida 1 ta maktab tamirlangan, 1 ta loyiha miqyosida ko'cha chiroqlari o'rnatilgan. Shuningdek boshqa ijtimoiy soha muassasalari tamirlangan

3-jadval

Qashqadaryo viloyati Koson tumanida Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'larining shakllanish manbalari

Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi mablag'larini shakllantirish manbalari		2021-yil	2022-yil	2023-yil
		jami	jami	jami
Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mablag'lar		0	106779120	6965000
Mahalliy budjetining yil boshiga shakllangan Erkin qoldiq mablag'lari		473700	7265000	2575000
Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lar		1850400	46074982	7230979
Shu	Erkin qoldiq mablag'lari	473700	7265000	2575000
jumladan	Daromadlarning hisobot choraklari yakunlari bo'yicha aniqlanadigan prognozdan oshirib bajarilgan qismi	2675400	38,709	3239741
	Iqtisod qilingan mablag'lar	0	0	1509197
Jami ajratiladigan mablag'lar		1850400	107478694	11679617

Tumanda tashabbusli budjet loyihasini amalga oshirish uchun jamlangan mablag'larning asosiy qismini Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mablag'lar tashkil qilgan. Bundan tashqari Tashabbusli budjet loyihasin amalga oashirish uchun yuqori turuvchi budjetdan yani Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lardan tashkil topgan. Yillar kesimida olinganda o'sish suratlarini korishimiz mumkin.

Qashqadaryo viloyati Koson tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan loyihalar tarkibi

T/r	Tadbirning qisqacha mazmuni (sohasi)	Jami to'plagan ovozlar soni	Moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag' miqdori
	Koson tumani mustaqillik shox ko'chasiga piyodalar yo'lakchalarini qurish	176,0	600000
1.	Tuman markaziy ko'chalariga chiqindi yashiklarini o'rnatish	162	50000
2.	Koson tumani do'stlik maxallasi mustaqillik shox ko'chasini tuman qo'riqlash bo'limidan keyingi temur yul vokzaligacha bo'lgan markaziy ko'chasiga zamonaviy tungi yoritish chiroqlari o'rnatish	160	210000
3.	Koson tumani do'stlik maxallasi mustaqillik shox ko'chasini tuman qo'riqlash bo'limidan keyingi temur yul vokzaligacha bo'lgan markaziy ko'chasiga zamonaviy tungi yoritish chiroqlari o'rnatish	159	170000
4.	Koson tumanining markaziy yo'llarini ta'mirlanishini taklif kilaman, xech bulmasa markaziy aylanma xalka yo'lini	158	200000
5.	Koson tumanidagi	100	900000

	asosiy markaziy kuchalarni mustaqillik shox kuchasi xamda markaziy stadion joylashgan kuchalarga yullarni asfalt qilish bolalar uchun xiyobon maydonchalar Tashkil etish piyodalarga yo'laklar qurish		
6.	Jami	x	2130000,0
1.	Sherbek mfy xududida loylashgan 77 chi maktabga boruvchi o'quvchilar maktabga boorish uchun piyodalar yo'lagi yo'qligi uchun maktabdan chap tomonga 1.5 km va o'nga tomonga 1.5 km piyodalar yo'lagi qurish kerak	3382	600000
2.	Nukuz mfy bovrdoq qishlog'ining norqulov Qosimovning uyining oldidan Qudratov g'aybulla mamatqulovichning uyining oldigacha uzunligi 1000 metr eni 4 metr asphalt qilish kerak	3373	450000
3.	Koson tumani pistali MFY ko'chasining uzunligi 2 km eni 4metr asphalt qoplash kerak	3170	1000000
4.	Yuqori arabxona mfy charos kuchasi 1000 metr yo'lini asfalt qilish	2599	600000
5.	Ushoqtepa qishlog'idagi eng chiroylishag'al tosh to'kilgan toxir Malik ko'chasini 2000 metr asfat qilish kerak	2537	900000
6.	Ravot mahallasi istiqolol g'unchasi ko'chasi 2 km asphalt qilish kerak	2223	1200000
7.	Boshqa natijalar		
8.	JAMI		4750000

1.	Koson tumani yangi uzbekiston mfy parvona qidir baxshi va boshqa kochalarning 3,5 km qismini asfalt qilish kerak	16682	13200000
2.	Uzunbuloq qishlog'ining 4,5 km asfalt bo'lmagan qismini asfalt qilish kerak	15201	130000
3.	Etak mahallasidagi 32-sinli maktab ta'mirlash	13048	1200000
4.	Ushoqtepa MFY ichki ko'chalarini 3,5 km qismini ta'mirlash	12850	1320000
5.	Etak mahallasining 3,5 km qismini remont qilish	12634	
6.	Galla mahallasining 3,5 km ichki qismini asfalt qilish kerak	9502	1200000
7.	Ayronchi mahallasining baxti el ko'chasidan darchagach 2 km Qo'shatov hamdagacha va kata asfaltdan 64 maktabgacha 3,5 km asfalt yotqizish	5725	1320000
8.	Beklar ko'chasi 2,5 km asfalt yotqizish	11919	1320000
9.	Darcha MFY 19 maktabdan baxti el ko'chasidagn darchagacha 2 km qo'shmatov ko'chasidan kata asfaltgacha 1,5 km jami 3,5 km asfalt yotqizish	11027	1200000
10.		108588	23280000

Xulosa:

Hisobot davri mobaynida Fuqarolarning talbalarini o'rganilganda asosan mablag'lar ichki yo'llarni ta'mirlash ekinlarni sug'orish uchun artezian qazish va maktablarning moddiy texnik bazasini yangilash shuningdek ularni ta'mirlash kabi loyihalar kelib tushganligi malum bo'ldi. Bundan ma'lum bo'ladik Tumanning ichki yo'aari ko'p yillardan buyon ta'mirga yoki yangidan qurishga mhtoj. Tashabbusli budjet loyihasi doirasida ushbu loyihalarni amalga oshirish uchun 2021- yilda jami 2130000,0 ming so'm mablag' ajratilgan bolsa 2023 yilda 23280000 ming so'm pul mablag'lari ajratilgan. Loyihalarning umumiy soni 50 ta bo'lib loyiha tarkibining deyarli 99.4% i Tumandagi ichki yo'larni qurish yoki tamirlashga qaratilgan.

Shuningdek bu loyihalarni amalga oshirish uchun hisobot yili davomida qariyb 43417517.8 ming som pul mablag'larini ajratilgan.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ваҳобов АВ, Маликов ТС. Молия. Дарслик/Тошкент Молия институти. Тошкент:“Шарқ. 2010;804.
2. Malikov, T., and Haydarov NH. Byudjet. "O'quv qo'llanma." Toshkent:“Iqtisod-moliya 84 (2008).
3. TS Malikov, O Olimjonov. Moliya. - O 'quv qo 'llanma. Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018
4. Malikov T, Haydarov N. Budjet daromadlari va xarajatlari. O'quv qo 'llanma, Toshkent:“IQTISOD-MOLIYA. 2007.
5. Маликов ТС. Ҳайдаров НҲ “Молия: умумдавлат молияси”. Ўқув қўлланма. 2009.
6. Malikov TS. Byudjet-soliq siyosati. T.:“Iqtisod-moliya. 2019.
7. Malikov, T. S., & Olimjonov, O. O. (2019). Moliya: Darslik.
8. Malikov T, Haydarov N. Budjet: tizimi, tuzilmasi, jarayoni. O'quv qo'llanma, Toshkent “IQTISOD-MOLIYA. 2008.
9. Ўроқов У. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йўллари. Т. 2017
10. У Ўроқов. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишнинг устувор йўналишлари- Science and Education, 2022
11. У Ўроқов, Д Ускенбаева. Ўзбекистонда ташаббусли бюджетни жорий этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари - Science and Education, 2022
12. Ўроқов У, Иргашев И, Файбуллаев О. Фуқаролар иштирокидаги маҳаллий бюджет. 2022
13. УҲ О'роқов, JA Yomg'Irov. Mahalliy byudjetlar barqarorligini ta'minlash masalalari - Central Asian Research Journal for Interdisciplinary ..., 2022
14. Ўроқов УҲ. Маҳаллий бюджетлар шаффофлиги ва очиқлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари. Бизнес-Эксперт журнали. 2020;4.
15. Ўроқов У. Файбуллаев О. Ўзбекистон Республикасида бюджет тизими ва жараёни: ўқув қўлланма. Тошкент: Vaktria press. 2016.
16. Уроқов У. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишга оид назарий қарашлар. Республика илмий-амалий конференция. ТМИ 2020.
17. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий барқарорлигини белгиловчи кўрсаткичлар. 2020
18. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромадларини шакллантиришнинг самарали йўллари. 2017

19. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромад базасини кенгайтириш масалалари. Республика ўқув юртлараро конференция тўплами. ТМИ-2009 йил (Vol. 18).
20. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақилигини оширишнинг замонавий муаммолари. Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами. ТМИ 2022 йил.
21. У Ўроқов. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақиллигини оширишнинг ҳуқуқий асослари.- Science and Education, 2023
22. G'aybullayev O, O'roqov U. O'zbekiston Respublikasida budjet tizimi va jarayoni. O'quv qo'llanma. T.: Baktriapress. 2016;168.
23. Xaydarov N. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. O'quv qo'llanma. Toshkent: Akademiya. 2007.
24. Хайдаров НХ. Маҳаллий бюджетлар: муаммо ва инновацион ечимлар. Ўзбекистон статистика ахборотномаси” илмий электрон журнали. 2020.
25. Хайдаров Н. Доходы местных бюджетов и пути их укрепления. “Молия” илмий журнали. 2022.
26. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетларнинг даромад манбалари. халқаро илмий-амалий конференция 2022.
27. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетлар даромадини барқарорлаштириш йўллари. халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами (Vol. 2022).